

származó vétkes kötelességsértés terheli;²⁷⁾ viszont a szerződések törvényes tilalomba ütköző voltát, hatálytalanságát a bíróság a m. kir. belügyminiszterium álláspontjától függetlenül bírálja el.²⁸⁾ Ugyanez volt a vezérlő gondolata az 53. számú polgári jogegységi döntvénynek is, mely a K. T. 263. §-a körül fellángolt vitát vitte végre nyugvópontra. A remekül megindokolt határozatnak egyik döntő érve, hogy az iparrendészeti tilalom a köz-, vagy magánérdekeknek esetleges veszélyeztetését kívánja ugyan megelőzni, de semmi ok sem szól amellett, hogy ha iparrendély nélkül ügyletet kötöttek és ezzel senkit meg nem károsítottak, — az ilyen ügylet általában semmisnek tekintessék. A kir. Kúriának magánjogunk önállósága és függetlensége érdekében kifejtett törekvéseit elismeréssel fogadhatjuk.

A kifejtettekben igyekeztünk felvázolni az elmúlt év judikaturájának főbb irányelveit és tanulságait.

Ifj. Dr. Nagy Dezső.

Az engedményes speciális illetékessége. Ismereteseek azok a szabályok, amelyek egyes intézmények aktív és passzív perei számára speciális illetékességi és hatásköri szabályt, rendszerint a bpesti kir. törvényszék hatáskörét és illetékességét tartalmazzák. Ugyancsak a bpesti kir. törvényszék hatáskörébe és illetékességébe utalják különböző törvényes rendelkezések az Országos Központi Hitelszövetkezet aktív és passzív perei is. Most egy érdekes változatban került a kérdés eldöntése a Kúria elé. Az Országos Központi Hitelszövetkezet ellen a csödtömeggondnok megtámadási pert indít, az OKH, mint engedményes szerezte meg a vonatkozó követelést. A megtámadási perben az OKH pergátló kifogást emel, amelynek mindkét alsó bíróság helyt ad. A felperes azt az álláspontot képviseli, hogy az engedmény útján megszerzett követelésre vonatkozóan a kivételes hatáskör és illetékességi szabály nem érvényesülhet. A Kúria P. VII. 410/931. számú határozatával a felülvizsgálatot elutasítja, mondván, hogy a budapesti kir. törvényszék kompetenciája minden vitás kérdés tekintetében irányadó és így azok a körülmények, hogy az OKH engedmény útján szerezte meg követelését, jelentősége nincs.

Ezt a döntést, noha az engedmény tanából folyóan kétségtelenül bizonyos meggondolások támadnak, végeredményében helyesnek kell elfogadni. Igaz ugyan, hogy az engedményes közbelépése, illetve az engedményügylétnek megkötése az

²⁷⁾ K. IV. 808/1932.

²⁸⁾ K. II. 1134/1930.

engedményügyleten kívülálló adós jogi helyzetét hátrányosabbá nem teheti és így az engedményt megillető speciális hatáskör- és illetékességi szabályok sem volnának érvényesíthetők az adós terhére. Ha azonban figyelembe vesszük a törvényhozónak azt a célzatát, hogy csak kivételesen és fokozottabban közérdekűnek minősített jogi személyek ügyeire állapítja meg a speciális hatáskörét és illetékességét, úgy a törvényhozó azon akaratára kell következtetnünk, hogy az ekként kiemelt jogi személyek ügyei mindenképen azon bíróság által bíraltassanak el, amelyeket a törvény az illető jogi személy ügyeire bíróságként kijelöl. Két szempont áll egymással szemben, az egyik, hogy az engedmény az adós jogi helyzetét terhesebbé nem teheti, a másik, hogy a törvény privilégiumszerű hatáskört állított egyes közintézmény számára. A két szempont összeütközésében nagyobb erejűnek az utóbbit kell tartani, mintahogyan a Kúria döntésében is ez foglaltatik. Az az eshetőség, hogy az adós in fraudem legis ily speciális hatásköri szabállyal védett intézményre való engedmény útján az alkotmányjogi elvek ellenére rendes bírától elvonatik, elhalkul azon meggondolásra, hogy azok az intézmények, amelyeket a törvény külön hatásköri szabályokkal bástyáz körül, távol és felülállanak azon a vádon, hogy rossz-hiszeműleg az adós jogai kijátszására bocsátkoznának bele az engedmény-ügyletbe.

B. S.

Végrehajtás lábon álló termésre. A mezőgazdaság fizetőképességében jelentkező nehézségek fokozottabb mértékben veszik igénybe a végrehajtási jogszabályok speciális mezőgazdasági vonatkozású rendelkezéseit. Mind gyakrabban találkozunk azokkal az esetekkel, amikor nem elegendő a hitelezők követelésének behajtása céljából lefoglalni a gazdaság felszerelési tárgyait, nem nyújt elegendő fedezetet a földbirtok állaga sem, s így fokozottabb mértékben van szükség arra, hogy a hitelezők kielégítésének biztosítására igénybevegyük a még le sem aratott lábon álló termést.

Semmi különösebb probléma nem merül fel a gyakorlatban abban az esetben, ha a végrehajtást szenvedett tulajdonát képezi a földbirtok is, vagy pedig ha a haszonélvezeti jog az ingatlanra be van kebelezve, mert ezekben az esetekben a zárlati kezelést a telekkönyvi hatóság rendeli el és így a lábon álló termésnek a zárlati kezelésben való learatása és értékesítése különösebb nehézségeket nem okoz.

Nem ilyen egyszerű azonban az eset akkor, ha a végrehajtást szenvedettnek az ingatlanra vonatkozó haszonvélteli joga nincs bekebelezve. Ennek legtipikusabb esete a haszonbérlet akkor, ha a haszonbérleti jog a telekkönyvbe be-